

HE 221/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta (nikotiinipussit)

DAT Lääkärit tupakkaa vastaan asiantuntijaverkosto vetoaa aiemmin antamiinsa lausuntoihin liittyen Tupakkalain muuttamisesta, joista viimeisin (VN/29848/2024) on toimitettu Lausuntopalveluun 20.1.25.

DAT lausunto/ DAT puheenjohtaja lääketieteen tohtori ja erikoislääkäri Maria Juuselan lausunto vastattuna SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN ETÄKUULEMISASIAANTUNTIJAKUTSUUN, ja liitteeksi olevaan ppt-esitykseen (28.2.25 klo 9).

HE 221/2024 vp tausta ja nykytilanne

HE 221/2024 vp ”Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tupakkalakia. Muutostarve johtuu siitä, että niin sanottujen nikotiinipussien myynti on vapautunut lääkelakia koskevan tulkinnanmuutoksen myötä.

Esityksellä toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan nikotiinipussit otetaan tupakkalain soveltamisalan piiriin ja niiden myynti sallitaan noudattaen niille asetettuja sääntöjä, joilla pyritään ehkäisemään nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa sekä torjumaan järjestäytyntä rikollisuutta.”

https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/HallituksenEsitys/Documents/HE_221+2024.pdf

DATin MUUTOSEHDOTUKSET

DAT Lääkärit tupakkaa ja nikotiinia vastaan -asiantuntijaverkosto on aiemmissa lausunnoissaan (HE 38/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta, 6.5.24; : VN/572/2020, DAT kommentit HE Tupakkalain uudistamiseksi 7.6.2021) tuonut esille, että uusien nikotiinituotteiden, ml. nikotiinipussien, nikotiinipitoisuudet ovat tyypillisesti huomattavan korkeita. Nikotiinipitoisuuksien kasvaessa myös haitat terveydelle lisääntyvät: nikotiinin myrkyllisyys ja nikotiiniriippuvuuden aste ovat sitä suurempia mitä suurempi on käytetyssä tuotteessa oleva nikotiinin määrä ja pitoisuus. Vaikutukset kehittyvässä elimistössä lapsilla ja nuorilla ovat erilaiset ja merkittävästi haitallisemmat kuin aikuisella.

1) **TÄSMÄNNÄ SEURAAVAA HE 221/2024 vp**

*”Esityksessä ehdotetaan, että **tupakkalakiin lisättäisiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, joka kattaisi nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet.** Tyypillisesti kyse on nuuskankaltaisista tuotteista, jotka eivät sisällä tupakkakasvia mutta jotka sisältävät nikotiinia ja jotka vastaavat käyttötarkoitukseltaan ja ulkoasultaan perinteistä suussa käytettäväksi tarkoitettua tupakkaa.”*

DAT EHDOTUS: Tupakkalain päivityksessä lakitekstiin on kirjoitettava nikotiini -sanana lisäksi nikotiinin tavoin vaikuttavat, nikotiinin synteettiset analogit, jotta lakiin ei jää porsaanreikiä uusien nikotiinin tavoin vaikuttavien synteettisten tuotteiden ilmaantuessa käyttäjämarkkinoille.

2) **TÄSMENNÄ SEURAAVAA HE 221/2024 vp**

*”**Savuttomille nikotiinituotteille säädettäisiin nikotiiniraja ja niistä kiellettäisiin tunnusomaiset tuoksut tai maut mentolin ja mintun makuja lukuun ottamatta.** Muilta osin savuttomista nikotiinituotteista ehdotetaan säädettäväksi **pitkälti** vastaavalla tavalla kuin tupakkalaissa säädetään tupakkatuotteista ja nikotiininesteistä. Tuotteiden vähittäismyyntipakkauksiin vaadittaisiin terveysvaroitukset ja pakkausten ulkoasu yhdenmukaistettaisiin. Tuotteiden vähittäismyynti säädettäisiin luvanvaraiseksi ja tukkumyynti ilmoituksenvaraiseksi ja tuotteiden etämyynti kiellettäisiin. Maahantuonnille säädettäisiin muun muassa määrällisiä ja ajallisia rajoituksia. Tuotteista ja niiden myynnistä perittäisiin valvontamaksut. Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö **kiellettäisiin päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä.** Kaikkien tupakan vastikkeiden hallussapito ja maahantuonti **kiellettäisiin alle 18-vuotiailta.**”*

DAT EHDOTUS: Hallituksen esityksessä ehdotettu nikotiinimäärän yläraja 16.6 mg yhden gramman nikotiinipusseissa on tappava kerta-annos pienelle lapselle ja myrkyllinen kokemattomalle aikuiselle. Nikotiinipussien nikotiinipitoisuus ei voi olla suurempi kuin tällä hetkellä virallisissa lääkelain määrittämässä NRT-tuotteissa.

Nikotiinipusseissa ei voi olla sallittuna kuin tupakan maku, kuten Tupakkalaissa on jo aiemmin säädetty savukkeiden makuaineista. Varsinkaan mentolia, joka lisää elimistön nikotiinipitoisuutta, ei pitäisi sallia.

Nikotiinin lisäksi sanamuotoa nikotiinin tavoin vaikuttavat, nikotiinin synteettiset analogit on syytä lisätä myös tässä kohtaa tekstiin.

Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö pitää kieltää myös yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa, joissa näiden tuotteiden käyttö on yleistä (KOTT 2024, www.thl.fi).

Nikotiinia ja tupakkaa sisältävien aineiden tai niiden tapaan vaikuttavien aineiden myynnin alaikäraja on nostettava 20 ikävuoteen (53 §). Myyjän vähimmäisikä (56 §) pitää nostaa 20 vuoteen.

Tupakkalaissa maahantuonti pitäisi kieltää alle 20-vuotiaille, ja sen pitäisi koskea tupakanvastikkeita ja nikotiinia, sekä kaikkia nikotiinin tavoin vaikuttavia nikotiinianalogeja, kuten 6-metyylinikotiinia. Kansanterveydellisesti ja harmaan talouden estämiseksi selkeintä olisi, jos Taxfree ja matkustajatuonti joko kielletään tai sitten tuonnin kohdemaassa kannetaan terveydenhoitomaksu ja jätemaksu, joilla katetaan matkustajatuonnin tuotteiden aiheuttamien haittojen ja jätehuollon kustannukset.

3) TÄSMENNÄ SEURAAVAA HE 221/2024 vp

”Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun teknisiä määräyksiä koskevan direktiivin mukainen odotusaika on päättynyt.

Savuttoman nikotiinituotteen ominaisuuksia ja vähittäismyyntipakkauksia koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan vasta myöhemmin. Lisäksi ehdotettuun lakiin sisältyy useita siirtymäsäännöksiä.”

DAT EHDOTUS: Tupakkalaki ja säädökset tulee saattaa voimaan välittömästi liittyen nykyisten myynnissä olevien nikotiinituotteiden tiedossa oleviin vakaviin terveyshaittoihin, jopa välittömän myrkytyskuoleman riskiin lasten kotiympäristössä.

Lopuksi, kansanterveyden kannalta nikotiinituotteiden käyttö aiheuttaa niin suurta haittaa, että DATin mielestä hallituksen pitää ottaa lääketieteellisten asiantuntijoiden huoli ja lausunnot vakavasti. HEssä esitetty kanta harmaan talouden tuomien verokertymien merkityksestä on kestävä. Ei ole mitään näyttöä, päinvastoin (DAT Lääkärien tupakan ja nikotiinin käyttötapatutkimus 2024), että nikotiinipusseja ostavat siirtyisivät pois harmaan kaupan tavasta toimia. Lapsille ja nuorille nikotiinia sisältävät tuotteet ovat joka tapauksessa jo nyt laittomia, ja niiden käyttäjämäärät ovat kasvussa. Suomessa ja ulkomailla lääketieteellisten asiantuntijoiden kanta tarpeesta ajaa alas nikotiinituotteiden käyttöä on sama.

Espoossa 27.2.2025

Maria Juusela, LT erikoislääkäri, DAT puheenjohtaja

LIITE 1. Tiivistelmä DAT lausunnosta HE Tupakkalain päivityksessä (nikotiinipussit) 20.1.25

Muut mahdolliset kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta

DATin kannanotot hallituksen esitykseen Tupakkalain päivityksestä

- 1) Nikotiinipusseissa ei voi olla sallittuna kuin tupakan maku, kuten Tupakkalaissa on jo aiemmin säädetty savukkeiden makuaineista.
- 2) Tupakkalain päivityksessä lakitekstiin on kirjoitettava nikotiini-sanana lisäksi nikotiinin tavoin vaikuttavat, nikotiinin synteettiset analogit, jotta lakiin ei jää porsaanreikiä uusien nikotiinin tavoin vaikuttavien synteettisten tuotteiden ilmaantuessa käyttäjämarkkinoille.
- 3) Nikotiinilla on kiistattomat välittömät ja pitkäaikaiset haittavaikutukset terveyteen (mm. alentaa hedelmällisyyttä, ja on syöpävaarallinen aine, ks. Liite 1.)
- 4) Syntymättömien ja pienten lasten altistuminen vanhempien nikotiinituotteiden käytölle on kaikin keinoin pyrittävä estämään.
- 5) Hallituksen esityksessä ehdotettu nikotiinimäärän yläraja 16.6 mg yhden gramman nikotiinipusseissa on tappava kerta-annos pienelle lapselle ja myrkyllinen kokemattomalle aikuiselle.
- 6) Nikotiinipussien nikotiinimäärä ja -pitoisuus ei voi olla suurempi kuin tällä hetkellä virallisissa lääkelain määrittämissä NRT-tuotteissa.
- 7) Kuten Lääkäriliitto lausunnossaan ehdottaa, Suomen pitäisi seurata Belgian, Hollannin ja useiden muiden EU-maiden esimerkkiä ja kieltää nikotiinipussit kokonaan.
- 8) Kaikkien nikotiinia sisältävien tuotteiden myynti pitäisi siirtää pois kuluttajakaupasta. NRT-tuotteiden myynti ja hoitoon ohjaus tulisi siirtää apteekkeihin. Muiden nikotiinia ja tupakkaa vastaavien tuotteiden myynnin tulisi tapahtua erillisistä Tupakka-Nikotiini -kaupoista (esim. Alkot), joiden määrää ja myyntiä valvovat viranomaiset ja ministeriöt.
- 9) Nikotiinia ja tupakkaa sisältävien aineiden tai niiden tapaan vaikuttavien aineiden myynnin alaikäraja on nostettava 20 ikävuoteen (53 §).
- 10) Myyjän vähimmäisikä (56 §) pitää nostaa 20 vuoteen.
- 11) Tupakkalaissa maahantuonti pitäisi kieltää alle 20-vuotiaille, ja sen pitäisi koskea tupakanvastikkeita ja nikotiinia, sekä kaikkia nikotiinin tavoin vaikuttavia nikotiinianalogeja, kuten 6-metyylinikotiinia.
- 12) Kansanterveydellisesti ja harmaan talouden estämiseksi selkeintä olisi, jos Taxfree ja matkustajatuonti joko kielletään tai sitten tuonnin kohdemaassa kannetaan terveydenhoitomaksu ja jätemaksu, joilla katetaan matkustajatuonnin tuotteiden aiheuttamien haittojen ja jätehuollon kustannukset.
- 13) Suomen tulisi seurata niitä toimenpiteitä, joilla USAssa v. 2019 EVALI-epidemian jälkeen pystyttiin pysäyttämään sähkösavukkeiden/ vapetuotteiden ja muiden nikotiinituotteiden käyttäjämäärien kasvu lasten ja nuorten parissa.
- 14) Kansanterveyden kannalta nikotiinituotteiden käyttö aiheuttaa niin suurta haittaa, että DATin mielestä hallituksen pitää ottaa lääketieteellisten asiantuntijoiden huoli ja lausunnot vakavasti. Suomessa ja ulkomailla lääketieteellisten asiantuntijoiden kanta tarpeesta vähentää nikotiinituotteiden käyttöä on sama.

Viitteet

Axelsson J, Sabra S, Rylander L et al. Association between paternal smoking at the time of pregnancy and the semen quality in sons. *PLoS One*. 2018 Nov 21;13(11):e0207221. doi: 10.1371/journal.pone.0207221.

Axelsson J, Lindh CH, Giwercman A. Exposure to polycyclic aromatic hydrocarbons and nicotine, and associations with sperm DNA fragmentation. *Andrology*. 2022 May;10(4):740-748. doi: 10.1111/andr.13170.

Mills A, Nassabeh S, Hurley A, Shouldis L, Chantler PD, Dakhlallah D, Olfert IM. Influence of gestational window on offspring vascular health in rodents with in utero exposure to electronic cigarettes. *J Physiol*. 2024 Sep;602(17):4271-4289. doi: 10.1113/JP286493.

Bhardwaj JK, Siwach A, Sachdeva SN. Nicotine as a female reproductive toxicant-A review. Review, *J Appl Toxicol*.2024;Sep 26. doi: 10.1002/jat.4702

Bittoni MA, Carbone DP, Harris RE. Vaping, Smoking and Lung Cancer Risk. *J Oncol Res Ther* .2024;9(3):10229. doi: 10.29011/2574-710x.10229.

Borkar NA, Thompson MA, Bartman CM, Sathish V Prakash YS, Pabelick CM. Nicotine affects mitochondrial structure and function in human airway smooth muscle cells. *Am J Physiol Lung Cell Mol Physiol*. 2023;325(6):L803-L818. doi: 10.1152/ajplung.00158.2023.

Brody AL, Mukhin AG, La Charite L et al. Up-regulation of nicotinic acetylcholine receptors in menthol cigarette smokers. *Int J Neuropsychopharmacol*. 2013; 16(5): 957–966. doi:10.1017/S1461145712001022

Budin SB, Kho JH, Lee JH et al. Low-dose Nicotine Exposure Induced the Oxidative Damage of Reproductive Organs and Altered the Sperm Characteristics of Adolescent Male Rats. *Malays J Med Sci*. 2017 Dec;24(6):50-57. doi: 10.21315/mjms2017.24.6.6.

Carlisle DL, Liu X, Hopkins TM et al. Nicotine activates cell-signaling pathways through muscle-type and neuronal nicotinic acetylcholine receptors in non-small cell lung cancer cells. *Pulm Pharmacol Ther*. 2007;20(6):629-41. doi:10.1016/j.pupt.2006.07.001.

Cassidy R, Tidey J, Jackson K, et al. The Impact of Reducing Nicotine Content on Adolescent Cigarette Smoking and Nicotine Exposure: Results From a Randomized Controlled Trial. *Nicotine Tob Res*.2023;25(5):918-927. doi: 10.1093/ntr/ntac279.

Ekblad M, Juusela M. Raskaus ja tupakointi, luku 17. Kirjassa Tupakka- ja nikotiiniiriippuvuus (toim. Heloma A ym.). Duodecim 2022.

European Network for Smoking and Tobacco Prevention. Ban on menthol cigarettes: European Union member states shall prohibit the placing on the market of tobacco products with a characterising flavour. *Tob. Prev. Cessation* 2020;6:40
<https://doi.org/10.18332/tpc/124164>

Hansson E, Schmitterlow CG. Physiological disposition and fate of C14-labelled nicotine in mice and rats *J Pharmacol Exp Ther.* 1962;137:91-102. PMID:139044.

Irusa KF, Vence B, Donovan T. Potential oral health effects of e-cigarettes and vaping: A review and case reports. *J Esthet Restor Dent.* 2020 Apr;32(3):260-264. doi: 10.1111/jerd.12583.

Islam T, Braymiller J, Eckel SP et al. Secondhand nicotine vaping at home and respiratory symptoms in young adults. *Thorax.* 2022 Jul;77(7):663-668. doi: 10.1136/thoraxjnl-2021-217041.

Bayly JE, Bernat D, Porter L et al. Secondhand Exposure to Aerosols From Electronic Nicotine Delivery Systems and Asthma Exacerbations Among Youth With Asthma. *Chest.* 2019 Jan;155(1):8893. doi: 10.1016/j.chest.2018.10.005.

Jaehne A, Loessel B, Bárkai Z et al. Effects of nicotine on sleep during consumption, withdrawal and replacement therapy. *Sleep Medicine Reviews,* 2009-10-01; 13 (5): 363-377.

Juusela M, Pallasaho P, Rönmark E, Sarna S, Sovijärvi A, Lundbäck B. Dose-dependent association of smoking and bronchial hyperresponsiveness. *Eur Respir J.* 2013 Dec;42(6):1503-12. doi: 10.1183/09031936.00073712.

Juusela M, Vähäkangas K: Kohti savutonta ja nikotiinitonta elämää (52 s., 2022, ISBN 978-951-939894-5).

Juusela M, Ekblad M. Tupakoinnin lopettamisen tukeminen raskauden aikana. Kirjassa *Tupakka- ja nikotiiniriippuvuus* (toim. Heloma A ym.). Duodecim 2022.

Kimblad A, Ollvik G, Lindh CH et al. Decreased sperm counts in Swedish users of oral tobacco. *Andrology.* 2022;10(6):1181-1188. doi: 10.1111/andr.13198.

Kligerman S, Raptis C, Larsen B et al. J. Radiologic, Pathologic, Clinical, and Physiologic Findings of Electronic Cigarette or Vaping Product Use-associated Lung Injury (EVALI): Evolving Knowledge and Remaining Questions. *Radiology.* 2020 Mar;294(3):491-505. doi: 10.1148/radiol.2020192585.

Kopsombut G, Ajjegowda A, Livingston F et al. Clinical Findings in Adolescents Hospitalized With EVALI; Novel Report on Coagulopathy. *Hosp Pediatr.* 2022 Feb 1;12(2):229-240. doi: 10.1542/hpeds.2021-006059.

Kwon HJ, Oh YT, Park S, Kim SS, Park J, Yin J, Hong JH, Kim CI, Ryu H, Park JB, Lim MK. Analysis of electric cigarette liquid effect on mouse brain tumor growth through EGFR and ERK activation. *PLoS One*. 2021 Sep 8;16(9):e0256730. doi: 10.1371/journal.pone.0256730. eCollection 2021.

Montjean D, Godin Pagé MH, Bélanger MC et al. An Overview of E-Cigarette Impact on Reproductive Health. *Life (Basel)*. 2023;13(3):827. doi: 10.3390/life13030827.

Ollila H, Ruokolainen O, Ikonen J. Nikotiinipussien käyttö korkeakouluopiskelijoilla. (2024) <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-528-5>

Paccola CC, Souza GS, Freitas IMM et al. Does maternal exposure to nicotine affect the oocyte quality and reproductive capacity in adult offspring? *Toxicol Appl Pharmacol*. 2021 Sep 1:426:115638.

Rose JJ, Krishnan-Sarin S, Vernat J et al. Cardiopulmonary Impact of Electronic Cigarettes and Vaping Products: A Scientific Statement From the American Heart Association. *Circulation*. 2023;22;148(8):703-728. doi: 10.1161/CIR.0000000000001160.

Ruokolainen O, Ollila H, Härkänen T. Nicotine pouch use by sex, school type and tobacco product use among Finnish adolescents during the 2023 change in regulatory scheme with deregulated sales. *Addiction*. 2024 Nov;119(11):2023-2030. doi: 10.1111/add.16585.

Schrott R, Rajavel M, Acharya K et al. Sperm DNA methylation altered by THC and nicotine: Vulnerability of neurodevelopmental genes with bivalent chromatin. *Sci Rep*. 2020;10(1):16022. doi: 10.1038/s41598-020-72783-0.

Souza GS, Freitas IMM, Souza JC et al. Transgenerational effects of maternal exposure to nicotine on structures of pituitary-gonadal axis of rats. *Toxicol Appl Pharmacol*. 2023;468:116525. doi: 10.1016/j.taap.2023.116525.

Tyagi A, Sharma S, Wu K et al. Nicotine promotes breast cancer metastasis by stimulating N2 neutrophils and generating premetastatic niche in lung. *Nature Communications*. 2021;12: 474 <https://doi.org/10.1038/s41467-020-20733-9>

Vähäkangas K: Nikotiinin yhteys syöpään. Kirjassa *Tupakka- ja nikotiiniriippuvuus (toim. Heloma A ym.)*. Duodecim 2022.

Vähäkangas K. Nikotiinin vaikutukset. Kirjassa *Tupakka- ja nikotiiniriippuvuus (toim. Heloma A ym.)*. Duodecim 2022.

Vähäkangas K, Ekblad M: Nikotiinin vaikutus sikiön kasvuun ja kehitykseen. *Suomen Lääkärilehti* 76:(47): 2793 – 2799, 2021

Vähäkangas K, Juusela M. Nikotiini sotkee nuorten ja lasten diagnosointia. Suomen Lääkärilehti;79:e42569, www.laakarilehti.fi/e42569, 2024

Vähäkangas K, Pesonen M, Viluksela M: Ympäristön kemikaalit ja syöpäriski Duodecim 137 (16): 1639-1645, 2021.

Wilson KM, Markt SC, Fang F et al. Snus use, smoking and survival among prostate cancer patients. *Int J Cancer*. 2016; 139(12): 2753–2759. doi:10.1002/ijc.30411.

Wisniewski DJ, Ma T, Schneider A. Fatty acid synthase mediates high glucose-induced EGFR activation in oral dysplastic keratinocytes. *J Oral Pathol Med*. 2021;50(9):919-926. doi: 10.1111/jop.13235.

Wittenberg RE, Wolfman SL, De Biasi M, Dani JA. Nicotinic Acetylcholine Receptors and Nicotine Addiction: A Brief Introduction. *Neuropharmacology*. 2020;177:108256. doi:10.1016/j.neuropharm.2020.108256.

Ye YN, Liu ES, Shin VY, Wu WK, Luo JC, Cho CH. Nicotine promoted colon cancer growth via epidermal growth factor receptor, cSrc, and 5-lipoxygenase-mediated signal pathway. *J Pharmacol Exp Ther*. 2004; 308(1):66-72. doi: 10.1124/jpet.103.058321.

Zhang Z, Jiang Z, Cheng J, Price CA, Yang L, Li Q. Nicotine induces senescence in spermatogonia stem cells by disrupting homeostasis between circadian oscillation and rhythmic mitochondrial dynamics via the SIRT6/Bmal1 pathway. *Life Sci*.2024;352:122860. doi: 10.1016/j.lfs.2024.122860